

Diabetes ^[1]

Diabetes eli sokeritauti on yleisnimi joukolle sairauksia, joita luonnehtii kroonisesti kohonnut veren sokeripitoisuus¹. Yleisesti diabetes jaetaan kahteen päätyyppiin, joita ovat tyypin 1 ja tyypin 2 diabetes. Nämä kaksi sairauden tyyppiä edustavat äärimuotoja, joiden väliin mahtuu useita eri sairauden tyyppejä. Pitkään jatkuneena sairautena diabeteksen tyypit alkavat muistuttaa yhä enemmän toisiaan, joten tarkkaa luokitusta tärkeämpää on arvioida taudin vaikeusaste ja pyrkiä tehokkaasti komplikaatioita ehkäisevään hoitoon.¹

Kroonisesti korkea veren sokeripitoisuus johtuu pääasiassa haiman insuliinihormonin tuotannon riittämättömyydestä (insuliinin puutos) tai sen vaikutuksen heikkenemisestä kudoksissa (insuliiniresistenssi) tai näistä molemmista. Tyypin 1 diabetekselle on tyypillistä juuri insuliinin puutos ja tyypin 2 diabetekselle insuliiniresistenssi.²

Kroonisesti korkea veren sokeripitoisuus aiheuttaa sokerin kertymistä elimistöön ja johtaa kontrolloimattomana vakaviin vaurioihin useissa kudoksissa, erityisesti hermostossa, sydän- ja verenkiertoelimistössä sekä silmissä³. Diabetes altistaa myös suuremmalle sydänkohtauksen ja aivohalvauksen riskille⁴. Lisäksi sairaudelle tyypillisiä ovat verenkierto- ja hermostohäiriöiden aiheuttamat, huonosti paranevat jalkahaavaumat sekä munuaisten vajaatoiminta⁵.

Suomessa diabetesta sairastaa yli 500 000 potilasta ja määrän arvioidaan kaksinkertaistuva seuraavan 10–15 vuoden kuluessa¹. Erityisesti tyypin 2 diabetes on yleistymässä ja muuttumassa yhä nuorempien taudiksi kaikissa maissa⁶. Tyypin 2 diabetesta sairastaa 80–90 % potilaista ja se onkin sairauden yleisin muoto⁷. Arvioidaan, että puolet tyypin 2 diabetesta sairastavista potilaista on diagnosoimatta¹.

Tyypin 1 diabeteksessa haiman insuliinia tuottavat solusaarekkeet tuhoutuvat, eikä elimistö pysty enää tuottamaan insuliinia. Hoitamattomana sairaus johtaa hengenvaaralliseen happomyrkytykseen (ketoasidoosiin). Sairaus vaatii elinikäistä insuliinihoitoa. Tyypillisimmät oireet ovat virtsanerityksen lisääntyminen, jano, tahaton laihtuminen sekä väsymys.^{1, 2}

Tyypin 2 diabetes on moninainen sairaus, jolle on hankala asettaa selkeitä diagnostisia kriteerejä. Yleisesti tyypin 2 diabetes on hitaasti etenevä elintapasairaus, jonka suurimpia riskitekijöitä ovat ylipaino, vähäinen liikunta, tupakointi, kohonnut verenpaine ja rasva-aineenvaihdunnan häiriöt.¹ Myös tyypin 2 diabeteksessa voidaan käyttää lääkehoitoa, koska insuliiniresistenssin vuoksi insuliinin tuotanto ei vastaa sen tarvetta elimistössä¹. Tyypin 2 diabeteksessa on mahdollista kuitenkin päästä veren sokeripitoisuuden normaalialueelle elintapoja muuttamalla². Oireet voivat olla samankaltaisia kuin tyypin 1 diabeteksessa, mutta ovat usein hyvin lieviä, mikä hidastaa sairauden diagnosointia^{1,2}.

Footnotes:

Lähteet:

1. Diabetes (online). Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Sisätautilääkärin Yhdistyksen ja Diabetesliiton Lääkärineuvoston asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2016. Saatavilla Internetissä: www.käypähoito.fi
2. World Health Organization, 2013. Diabetes programme: fact sheet Verkkodokumentti. Päivitetty 7/2017. Saatavilla: <http://who.int/mediacentre/factsheets/fs312/en/index.html> [2].
3. Definition, diagnosis and classification of diabetes mellitus and its complications. Part 1: Diagnosis and classification of diabetes mellitus. World Health Organization, Geneva, 1999. Report Number: WHO/NCD/NCS/99.2.
4. Diabetes mellitus, fasting blood glucose concentration, and risk of vascular disease: a collaborative meta-analysis of 102 prospective studies. Emerging Risk Factors Collaboration. Sarwar N, Gao P, Seshasai SR, Gobin R, Kaptoge S, Di Angelantonio et al. Lancet. 2010; 26;375:2215-2222.
5. 2014 USRDS annual data report: Epidemiology of kidney disease in the United States. United States Renal Data System. National Institutes of Health, National Institute of Diabetes and Digestive and Kidney Diseases, Bethesda, MD, 2014:188–210.
6. Amos AF et al. The rising global burden of diabetes and its complications: estimates and projections to the year 2010. Diabet. Med. 1997.
7. Yki-Järvinen H & Huupponen R, 2011. Luku 32, Diabetes. Teoksessa: PJ Neuvonen, JT Backman, J-J Himberg, R Huupponen, T Keränen & KT Kivistö (toim.), Kliininen

Päivitetty 13.9.2017

Accordion Type:

Collapsible

Lähde URL: <https://www.novartis.fi/tietoa-terveydesta/diabetes>

Linkit

[1] <https://www.novartis.fi/tietoa-terveydesta/diabetes>

[2] <http://who.int/mediacentre/factsheets/fs312/en/index.html>